

PROGRAM za novi početak!

IZBORNI PROGRAM RESTART KOALICIJE ZA IZBORE ZA HRVATSKI SABOR 2020. GODINE “NOVI POČETAK”

Mi, stranke bliskih svjetonazora i sličnih programa socijaldemokracije, lijevo-ga centra, progresivne i liberalne demokracije i zelenoga razvoja – Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP), Hrvatska seljačka stranka (HSS), Hrvatska stranka umirovljenika (HSU), Snaga i Građansko-liberalni savez (GLAS), te nezavisni kandidati – **za predstojeće izbore za Hrvatski sabor stvorile smo izbornu zajedništvo u RESTART koaliciji.** Na temelju naših političkih programa i konkretnih politika građankama i građanima Hrvatske **nudimo zajednička rješenja novoga početka u svim segmentima društva i gospodarstva.**

Hrvatska treba društvene, gospodarske i političke promjene i to je ono što naš Izborni program definira. Ovaj program naš je prijedlog svima koji vjeruju da je bolja Hrvatska moguća. Umjesto puke oporbene kritike, mi nudimo nova načela i mjere za sveobuhvatnu transformaciju ekonomije i društva. Današnja je Hrvatska ekonomski slaba, demokratski deficitarna, obrazovno zastarjela, infrastrukturno zapuštena, socijalno podijeljena i administrativno neučinkovita. Uza sve to, Hrvatska je pogođena i novom globalnom krizom koja je stanje samo pogoršala. Stoga je potreba za korjenitim promjenama hitna. **Hrvatska treba restart u svim segmentima. Ovim programom osiguravamo novi početak za Hrvatsku i njene građane.** Cilj je u što kraćem vremenu sanirati posljedice krize izazvane pandemijom COVID-19, pokrenuti gospodarstvo, smanjiti nezaposlenost te omogućiti rast plaća i mirovina, odnosno rast standarda naših građana. **Pri tome, naš je fokus i na zaštiti i stabilnosti demokratskog poretka, jačanju institucija, poštovanju temeljnih ljudskih prava i sloboda te poticanju jednakih mogućnosti za sve naše građane. Izvanredne okolnosti zahtijevaju izvanredne mjere.** Ključno je ne dopustiti da hrvatska ekonomija predboko potone i učiniti sve da oporavak traje što kraće.

Koalicije koje je predvodio SDP već su nekoliko puta pokazale da najbolje funkcioniraju u kriznim situacijama te da imaju ljude i kapacitet za izvlačenje zemlje iz krize.

Izolacija, recesija i depresija dočekale su nas i 2000. i 2011. godine. **Povijest se ponavlja.** Budući da se kriza uzrokovana pandemijom COVID-19 na određeni način može promatrati kao nepredvidljiva, elementarna nepogoda, sigurni smo da možemo **relativno brzo vratiti Hrvatsku u novo normalno stanje.** Ovim Izbornim programom **definiramo rješenja za izlazak iz krize, ali predstavljamo i svoj odnos prema budućnosti te stvaramo koncept modernog progresivnog svjetonazora, čije smo vrijednosti i prakse spremni oživotvoriti u Hrvatskoj.**

Svoj Izborni program RESTART koalicija temelji na tri stupa:

- **održivo i uključivo gospodarstvo**
- **pravedno, slobodno i solidarno društvo**
- **učinkovite i dostupne državne institucije i društvo bez korupcije.**

1.

**ODRŽIVO I UKLJUČIVO
GOSPODARSTVO**

1.

Naš kratkoročni prioritet je rješavanje problema uzrokovanih krizom COVID-19 koja je ugrozila zdravlje i živote naših građana, ali i nanijela znatne štete zbog „zaključavanja“ gospodarstva i društva u cjelini

Hrvatska, kao i cijeli svijet, trenutačno je opterećena posljedicama krize uzrokovane pandemijom COVID-19. Primarni problem je ugroza zdravlja i života naših građana. Također, a u nedostatku učinkovitih odgovora suvremene medicine u vidu cjepiva i/ili lijeka, pandemija je prouzročila poremećaje i u svim ostalim segmentima života. Strategija fizičkog distanciranja - kao zasad jedina učinkovita metoda odgovora s ciljem sprječavanja i usporavanja širenja infekcije - proizvela je „zaključavanje“ kako gospodarstva tako i društva u cjelini. Posljedice u samo nekoliko mjeseci su nesagledive.

2.

- 5 **U saniranju posljedica krize COVID-19 polazimo od toga da je kriza izazvana „šokom potražnje“ zbog ograničavanja slobode kretanja ljudi, roba i kapitala. Toj smo pretpostavci prilagodili i mjere za suočavanje s njenim posljedicama predstavljene u Programu.**

Svjetsko i hrvatsko gospodarstvo doživjelo je najveću krizu još od Drugog svjetskog rata, dominantno uzrokovanu „šokom potražnje“, te posljedično zaustavljanjem ili usporavanjem proizvodnih i uslužnih aktivnosti na strani „ponude“. Pokidane su mnoge poslovne veze, poremećeni globalni lanci vrijednosti te dobavni lanci i u zemlji i s inozemstvom. Za Hrvatsku kao članicu Europske unije od posebne je važnosti činjenica **da su ozbiljno dovedena u pitanje ključna načela i principi na kojima Unija počiva. Ugrožene su slobode kretanja ljudi, roba i kapitala.** Procesi su krenuli obrnuto, u smjeru zatvaranja u nacionalne granice i sustave. Hrvatska kao predsjedajuća Vijećem Europske unije zakazala je, kao i ključne europske institucije. **Odjednom je tema samodostatnosti postala fokus mnogih vlada.**

3.

Posljedice krize COVID-19 drastične su za radnike, poduzetnike i socijalno ugrožene građane, a kriza je razotkrila i mnoge druge slabosti u gospodarstvu i društvu.

Kriza uzrokovana virusom COVID-19 pogoršala je sve razvojne parametre u Hrvatskoj. Uz procjenu gospodarskog pada u 2020. od 10-ak posto, došlo je do porasta nezaposlenosti i socijalne nesigurnosti građana. **Kriza najjače pogađa radnike, umirovljenike i ljude koji su i do sada živjeli na egzistencijalnom minimumu.** Strah od gubitka posla, zaraze, smrti, neizvjesne budućnosti dominantne su emocije kod mnogih građana. Poduzetnici su se suočili s gubitkom domaćeg i inozemnog tržišta, manjkom likvidnosti te s nemogućnošću da nastave s normalnim poslovanjem. Kriza je usporila obrazovni proces i gotovo potpuno zaustavila njegovu i tako slabašnu reformu. Zaustavljeni su kulturni, sportski i drugi segmenti društvene nadgradnje, a kriza je najviše opteretila već ranije uzdrmani sektor zdravstva. **Razotkrivene su i sve druge slabosti gospodarstva i društva.** Manjak strateških resursa, struktura gospodarstva temeljena na vrlo osjetljivom sektoru turizma, nizak potencijal intervencije države u kriznim uvjetima, samo su neke od slabosti koje su sada došle do izražaja. **Zakazale su određene institucije, posebno one koje brinu za starije i nemoćne koji su u konačnici najveće žrtve ove krize.** Tijekom krize više su puta dovedena u pitanje temeljna ljudska prava i slobode, pojedine su institucije **izlazile iz okvira zakonom definiranih ovlasti**, a bilo je i pokušaja nametanja neprihvatljivih rješenja „na mala vrata“, mimo najviših demokratskih institucija.

4.

Sadašnja vlast nije adekvatno reagirala na krizu. Zato mi nudimo kratkoročni i srednjoročni plan prevladavanja posljedica COVID-krize.

Po svim procjenama ključnih razvojnih pokazatelja - gospodarskog pada od 10%, deficita od čak 25 milijardi kuna, te rasta udjela javnog duga u BDP-u za

14 postotnih poena - **Hrvatska je među četiri EU članice s najvećim negativnim posljedicama krize na gospodarstvo**, što će utjecati na još veće zaostajanje za usporedivim novim članicama Europske unije. Mimo globalne reakcije na krizu, obilježene snažnim državnim, intervencionističkim mjerama, čak i u najliberalnijim ekonomijama svijeta, **hrvatska vlast dala je skromni doprinos kratkoročnom očuvanju radnih mjesta, bez jasne vizije i strategije djelovanja nakon sredine lipnja 2020. godine u suočavanju s neizbježnom recesijom**. Oni koji su izgubili posao nisu imali mogućnost dovoljno prolongirati svoje financijske obveze prema bankama i drugim vjerovnicima. Mali poduzetnici i obrtnici nisu imali priliku doći do novih kredita kako bi premostili potrebe za likvidnim sredstvima u vremenu trajanja krize. **Zato više nitko ne vjeruje da je sadašnja vlast sposobna ponuditi i provesti potreban oporavak**. Mi u nastavku nudimo kratkoročne i srednjoročne mjere za prevladavanje posljedica krize COVID-19.

5.

Naše stranke u prvi plan stavljaju interes radnika, umirovljenika i socijalno potrebitih s ciljem da se smanje društvene nejednakosti koje u krizi još više dolaze do izražaja. Za razliku od toga, sadašnja vlast uporno održava politiku usmjerenu prije svega prema potpori tzv. krupnom kapitalu.

Neselektivno, horizontalno i bez kriterija, postupanje države u procesu distribucije potpora poduzetničkom sektoru, često i nedovoljno transparentno i bez zahtjeva za solidarnim sudjelovanjem i samih vlasnika poduzeća u očuvanju radnih mjesta, može se poistovjetiti s bezuvjetnim i nekontroliranim upumpavanjem novca. **Kako drugačije protumačiti postupanje aktualne vlasti kada se potpore usmjeravaju poduzećima koja su u 2019. godini ostvarila na stotine milijuna kuna dobiti, a da nema ograničenja isplate te dobiti vlasnicima u vremenu krize, te da nema nikakve obveze da ista ta poduzeća zadrže radnike barem određeno vrijeme kada istekne rok za potpore**. To da je sadašnja vlast podložna utjecaju stranačkih lobista i interesnih, klijentelističkih skupina nije novost. Za razliku od toga, mi **se zalažemo**

za rješenja koja moraju služiti širim interesima društva u duljem roku. **Predlažemo niz zakonskih rješenja koja idu u korist zaštite radnika i radnih mjesta, a umirovljenicima i drugim građanima izloženima riziku od siromaštva nudimo financijsku pomoć za lakše preživljavanje u uvjetima krize**. Založili smo se i za rješenja koja imaju vertikalni karakter i uzimaju u obzir specifičnosti strukture hrvatske ekonomije. U svemu tome trajno i uporno inzistiramo na neupitnoj transparentnosti procesa.

6.

Inzistiramo na aktivnoj ulozi države u suočavanju s krizom. To znači i snošenje dijela rizika, regulaciju, zakonsku zaštitu, a ne ugrožavanje radničkih prava te protucikličko, a ne prorecesijsko djelovanje.

Naš je stav da ako država „plaća“, onda država treba i aktivno sudjelovati u definiranju ciljeva i pravila igre. Sadašnja vlast je i u recentnoj krizi bazirala svoju politiku na načelu „troškovi javni, profit privatni“. **Mi držimo da u slučaju strateških sektora i velikih poduzeća pomoć države treba tretirati kao ulog ili dokapitalizaciju, a ne kao puki poticaj upitne transparentnosti**. U ovoj su krizi takve instrumente koristile zemlje koje imaju puno dulju povijest tržišnog, kapitalističkog sustava od Hrvatske. Ako „helikopterski novac“ poistovjetimo s upumpavanjem novca za poticanje potražnje, onda je to po definiciji trebao biti **primarno novac za građane**.

7.

RESTART koalicija drži da je svaka ugroza, kao što je kriza COVID-19, ujedno i prilika da se u procesu obnove ekonomije, društva i institucija naprave veliki iskoraci u pozitivnom pravcu.

Hrvatska je i prije recentne krize bila ispod realnih ljudskih, prirodnih i gospodarskih razvojnih potencijala, te je bila izložena demokratskom deficitu i krizi institucija. Aktualna kriza s pandemijom COVID-19 samo je produbila takvu percepciju. Povratak u normalno stanje bit će složen i dug. **Mi zato nećemo**

usmjeravati proces obnove gospodarstva i društva prema povratku na staro, već na stvaranje nove strukture gospodarstva, društva i institucija koja će odražavati novi početak, novu konkurentnost i novu sigurnost Hrvatske. Kriza nas je naučila da mnoge stvari više nikad neće biti iste te da Hrvatsku čekaju veliki izazovi u tradicionalnom poslovanju i životu. Hrvatski građani pokazali su da mogu odgovorno i ustrajno funkcionirati u kriznim uvjetima. Spoznali smo da osuvremenjivanje i digitalizacija društva omogućavaju veću učinkovitost u komunikaciji i rješavanju naših svakodnevnih potreba.

8.

Reindustrijalizacija, ubrzani razvoj ICT sektora, digitalizacija te snažnije integriranje koncepta zelenih i čistih tehnologija u hrvatsko gospodarstvo uporišta su našeg modela gospodarske transformacije.

Pandemija COVID-19 dosad je najjače pogodila uslužne sektore (turizam, ugostiteljstvo i trgovina u Hrvatskoj zapošljavaju preko 350.000 radnika) koje možemo svrstati u krizi posebno izloženu „kontaktnu“ ekonomiju. Veliki udjel turizma i ugostiteljstva u hrvatskom BDP-u i njihov očekivani spori oporavak u velikoj su mjeri teret oporavku ukupnog hrvatskog gospodarstva. Sve to će najvjerojatnije rezultirati dugotrajnom, tzv. L-recesijom, umjesto priželjkivane V ili U recesije. **Na vrijeme smo ukazivali na takve ishode, osobito vodeći računa o tome kakav će utjecaj takva recesija imati na radnike i građane, te ponudili konkretne mjere kako ubrzati transformaciju strukture hrvatskog gospodarstva na načelima četvrte industrijske revolucije i pametne specijalizacije.** Reindustrijalizacija, ubrzani razvoj ICT sektora, digitalizacija te snažnije integriranje koncepta zelenih i čistih tehnologija uporišta su te transformacije. Pritom trebamo biti svjesni ograničenja na strani ljudskog kapitala. Fokus mora biti na tzv. razmjenjiva, izvozno usmjerena dobra i usluge. Smatramo da je trenutni paternalistički odnos ekonomije i države ključna determinanta prevladavajućeg „ortačkog kapitalizma“ u Hrvatskoj koji sputava, a ne oslobađa poduzetničku inicijativu i tako ograničava transformaciju prema snažnoj, održivoj i konkurentnoj ekonomiji, spremnoj da se prilagodi

procesima koji su pred nama.

Hrvatsko gospodarstvo mora biti i slobodno. To znači da izlazak države iz vlasništva i upravljanja tvrtkama smatramo važnim ciljem za daljnji razvoj. Uloga države za nas ostaje važna ondje gdje država izravno svojim mjerama može utjecati na što povoljnije i konkurentnije uvjete poslovanja, gdje može osigurati povoljnije financiranje strateških ulaganja i gdje državno vlasništvo jamči zadržavanje i racionalno korištenje strateških razvojnih resursa.

9.

Držimo da je realizacija naše politike gospodarske transformacije i mjera koje smo ponudili temeljni uvjet za razvojni iskorak Hrvatske, osobito u srednjem i dugom roku.

Taj novi početak zahtijeva temeljito, višeslojno i interaktivno **postavljanje ključnih razvojnih ciljeva:** povećanje globalne produktivnosti te prevladavanje prepreka rastu u sektorima koji najviše zaostaju u produktivnosti za EU prosjekom; zeleni razvoj i razvoj zelenih i čistih industrija; cjelovita digitalizacija i digitalna transformacija gospodarstva i društva; ubrzani razvoj novih tehnologija i inovacija, s fokusom na ulaganja u istraživanje i razvoj; stvaranje kvalitetnih, bolje plaćenih radnih mjesta baziranih na modernim znanjima i vještinama; rast malih i srednjih poduzeća kao oslonca za transformaciju gospodarstva; bolje i učinkovitije korištenje državne imovine i javnih poduzeća za ubrzanje gospodarskog rasta; unapređenje poslovnoga okruženja s ciljem povećanja ukupnih investicija te pravedan i poticajan porezni sustav za porezno rasterećenje građana i poduzeća.

Reakcija na pandemijske prijetnje bila je instinktivna i pokrenula je procese zatvaranja – fizičkoga zatvaranja unutar vlastitih granica i gospodarskoga zatvaranja mnogih proizvodnji roba i usluga. RESTART koalicija odlučna je učiniti sve potrebno da to zatvaranje bude kratkoročno. Hrvatsko društvo i gospodarstvo ima dugoročne perspektive samo u otvorenom međunarodnom prostoru slobodnoga kretanja robe, usluga, ljudi i kapitala. Međutim, ova pandemija nosi i barem još jednu jasnu poruku – **nova struktura hrvatskoga gospodarstva i**

proizvodnje mora biti daleko više nego do sada usmjerena ostvarivanju **samodostatnosti**, poglavito u hrani, energiji, vodoopskrbi, medicinskoj opremi, sigurnosnoj opremi, imunološkoj zaštiti, opremi za kružno gospodarstvo, zaštiti okoliša i zelenu ekonomiju. Naš koncept samodostatnosti nije u suprotnosti s načelima otvorenoga gospodarstva, jer nova produktivnost i konkurentnost treba osigurati dovoljno domaćih roba i usluga ne samo za domaću potrošnju, nego i za izvoz. Zakonski ćemo dodatno regulirati ustavne odredbe o očuvanju i korištenju prirodnih bogatstava koja su od interesa za Republiku Hrvatsku i koja imaju njenu osobitu zaštitu. To uključuje i zabranu privatizacije vodnih bogatstava.

10.

Aktualna kriza ukazala je na to koliko je važno biti digitaliziran. Podržavat ćemo i organizirati digitalizaciju svih sfera društva kako bi se radikalno povećala transparentnost te lakše identificirale, obeshrabrile i onemogućile potencijalne koruptivne ili štetne radnje u društvu.

Digitalizacija i digitalna transformacija je proces integracije digitalnih tehnologija u sve pore društva s ciljem da se zadovolje potrebe modernog građanina, gospodarstva i državne/javne uprave. **Građanima je nužno ponuditi paket servisa i usluga koje će im približiti državnu i javnu upravu, uštedjeti vrijeme i podići kvalitetu života. Gospodarstvu treba ponuditi niz alata kojima će povećati svoju konkurentnost, automatizirati procese i smanjiti administrativni teret. Državnoj i javnoj upravi treba osigurati digitalnu transformaciju čiji je cilj dizanje učinkovitosti i dostupnosti građanima i gospodarstvu. Aktualna kriza pokazala je koliko je važno biti digitaliziran. Ključni ciljevi digitalne transformacije** našeg društva su porast učinkovitosti putem više razine automatizacije procesa, sustavno i brzo povećanje dostupnosti informacija te užurban razvoj pojedinačnih rješenja koja jednostavno i učinkovito razmjenjuju podatke, omogućavaju brz i iterativni razvoj te kroz tzv. agilni model razvoja otvaraju mogućnosti da se mikro, male i srednje tvrtke (od *startupa* nadalje) mogu ravnopravno natjecati na tržištu digitalnih usluga.

Naš je cilj dvostruko brža Hrvatska, Hrvatska na klik. Poseban nam je imperativ da digitalizacija dovede do radikalnog povećanja transparentnosti svih sfera društva proaktivnom objavom financijskih i drugih podataka koji će omogućiti lakše identificiranje koruptivnih ili štetnih radnji u društvu. **Cilj nam je da digitalna ekonomija u što kraćem vremenu dostigne 10-ak posto udjela u BDP-u**, a danas smo tek na pola puta. Najveći pomak do sada ostvaren je u ICT-ju, financijskom sektoru, trgovini, transportu, skladištenju, profesionalnim, znanstvenim i tehničkim uslugama. **Cilj je u većoj mjeri digitalizirati i automatizirati sektor prerađivačke industrije, poljoprivredu, hotelijerstvo i ugostiteljstvo, ali i posebno javne servise, zdravstvo i obrazovanje.** To će, između ostalog, omogućiti da se smanji jaz između potražnje i realne ponude rada na tržištu. To znači i manje potrebe za uvozom radne snage, ali i znatno poboljšanje položaja naših radnika. Bolja i kvalitetnija radna mjesta bit će i bolje plaćena, a država zajedno s poduzetničkim sektorom mora osigurati kontinuiranu edukaciju i podizanje razine znanja i vještina u skladu s novih potrebama.

11.

Pred nama je odlučna provedba strukturnih reformi, osobito reforme državne i javne uprave te lokalne i regionalne samouprave, kao ključnoga preduvjeta za učinkovitu transformaciju prema modernoj ekonomiji i društvu.

I bez krize hrvatsko je gospodarstvo bilo iznimno ranjivo upravo zbog **neracionalnosti i neučinkovitosti javnog sektora. To se jednako odnosi na institucije središnje države, kao i one na lokalnoj i regionalnoj razini.** Odlučni smo provesti reformu državne i javne uprave te lokalne i regionalne samouprave, kao i cjelokupnoga sustava pružanja javnih usluga. Stoga ćemo provesti široku javnu raspravu o decentralizaciji ovlasti, poslova, sredstava i odgovornosti sa središnje države na jedinice lokalne i regionalne samouprave, te o novom teritorijalnom ustroju, kako bi se osigurao prijelaz sa sadašnjega centralističkoga, neujednačenoga i monocentričnoga razvoja na model decentralizirano-

ga, uravnoteženoga i policentričnoga razvoja zemlje. U početnoj fazi predložiti ćemo smanjenje broja jedinica lokalne samouprave te racionaliziranje broja dužnosnika i predstavnika u tijelima jedinica lokalne i regionalne samouprave, kao i broj njihovih zaposlenika. Poticati ćemo volontersko obavljanje dužnosti u općinama, uz davanje gradovima statusa temeljnih lokalnih jedinica koje pružaju javne usluge na njima gravitirajućim područjima susjednih općina. Cilj nam je definirati teritorijalnu reorganizaciju i racionalizaciju sustava samouprave do kraja 2023. godine, kako bi se lokalni izbori u svibnju 2025. godine održali po novom ustroju. RESTART koalicija smatra da **strukturne reforme** ne znače nužno samo redukciju i rezove u javnom sektoru, već investiranje u njegov razvoj i podizanje kvalitete i učinkovitosti.

12.

Nedostatak reformi ugrozio je dugoročnu makroekonomsku stabilnost i održivost fiskalnog sustava. I ova je kriza pokazala ranjivost hrvatske ekonomije i javnih financija, a iznimna neefikasnost u korištenju EU fondova umanjila je pozitivne učinke članstva u EU-u.

Ustrajno smo upozoravali sadašnju vlast da će izostanak reformi dovesti u pitanje održavanje proračunske ravnoteže u uvjetima mogućih novih kriza. Zemlje koje su brže rasle i koje su bile u većoj mjeri posvećene provedbi reformi, danas u krizi imaju daleko veći manevarski prostor. S druge strane, Hrvatska se suočava s ozbiljnim produblivanjem deficita (više od 25 milijardi kuna u 2020.), rastom javnog duga (sa 73 na preko 86% udjela u BDP-u) i rizicima koje to donosi kod klasičnog zaduživanja na financijskim tržištima. Držimo da će Hrvatska, zbog inertnosti sadašnje vlasti, i ovom prilikom platiti puno višu cijenu krize nego što će se to dogoditi u s nama usporedivim članicama EU-a. **Također, držimo da aktualna vlast nije iskoristila ni već alocirani potencijal EU fondova.** Sadašnja Vlada nije ništa napravila da se najveći dio tih sredstava prenamijeni u saniranje posljedica krize uzrokovane virusom COVID-19, iako je Europska komisija stvorila okvir za veću fleksibilnost u korištenju preostalog novca. Stoga, **naš cilj je ubrzano djelovati kako bismo što veći dio tog novca**

preusmjerili u financiranje posljedica i uspostavu novih mjera za izlazak iz recesije, uz zadržavanje financiranja svih započelih EU projekata koji imaju izgleda biti dovršeni do kraja 2023. godine. Posebnu pozornost posvetit ćemo financiranju obnove Grada Zagreba i okolice od posljedica potresa korištenjem bespovratnih sredstava iz EU fondova.

2.

PRAVEDNO, SLOBODNO I SOLIDARNO DRUŠTVO

1.

Sve dok u Hrvatskoj ima nepravde, nesigurnosti i nejednakosti, naše stranke bit će oslonac i zaštita svima onima koji su zapostavljeni i koji su gubitnici u teškom srazu rada i kapitala.

Rješenja koja predlažemo čine našu političku opciju prirodnim partnerom za brojne društvene skupine - radnike, društveno odgovorne poduzetnike, umirovljenike, mlade, žene, poljoprivrednike i sve one druge i drugačije kojima nudimo društvo ravnopravnih i jednakih. Naš primarni cilj bit će prevladavanje negativnih posljedica pandemije COVID-19, a kroz taj proces i **ponovno vrednovanje položaja navedenih skupina naših građana u svrhu preraspodjele realne novostvorene vrijednosti prema većoj pravdi i jednakosti u društvu.**

Radnici koji su izgubili radna mjesta, potplaćeni i radnici bez plaće, svi oni koji su napustili Hrvatsku u potrazi za poslom i svi oni ugroženoga životnoga standarda i položaja u društvu, kao što je to većina naših umirovljenika, od izbora za Hrvatski sabor očekuju samo jedno – **promjene društvenih i gospodarskih vrijednosti u korist rada i stvaranja, a ne profita i dijeljenja prema kriterijima političkoga i osobnoga interesa.** Hrvatska prednjači **u prekarom zapošljavanju**, kojim su, između ostalih, snažno zahvaćeni mladi ljudi kroz ugovore na određeno vrijeme i zlouporabu ugovora o djelu, autorskih ugovora ili ugovora o studentskom radu.

2.

Naša vizija demokratski razvijene i socijalne Hrvatske temelji se na ljudskim slobodama, društvu jednakosti i jednakih mogućnosti, pravednosti i ravnopravnosti, na brizi za slabije i nemoćne.

Jednako kao što Hrvatskoj treba transformacija gospodarstva te održiv i uključiv gospodarski rast, **treba joj i društveni oporavak radi afirmacije do sada odbacivanih društvenih vrijednosti** – rada, stvaranja, znanja, obrazovanja, izvrsnosti, odgovornosti, dijaloga, tolerancije, ljudskih prava, ravnopravnosti, nediskriminacije, solidarnosti, socijalne osjetljivosti, poštenja, uređenoga druš-

tva, pravne države i vladavine prava. **Za nas će izdvajanja za socijalnu sferu imati karakter socijalnoga investiranja**, “proizvodnje” kohezivnoga i socijalno pravednoga društva, a ne karakter proračunskoga balasta. Naša vizija demokratski razvijene i socijalne Hrvatske temelji se na ljudskim slobodama, društvu jednakosti i jednakih mogućnosti, pravednosti i ravnopravnosti, na brizi za slabije i nemoćne. To je Hrvatska kakvu želimo i kakvu smo odlučni ostvariti.

3.

Socijalnoj politici osigurat ćemo primjereno mjesto ne samo u javnom zagovaranju socijalno pravednog i kohezivnog društva već i u konkretnim pokazateljima vidljivim u proračunskim stavkama.

Solidarnost, socijalna uključenost, nulta tolerancija na sve oblike socijalne deprivacije i puna implementacija socijalnih prava, već ranije inkorporirana u hrvatski pravni sustav putem međunarodnih dokumenata, nisu nažalost i stvarno implementirane u praksi. Sustavima socijalne politike pristupamo cjelovito i odgovorno uz razumijevanje njihove društvene važnosti i međusobne povezanosti. **Posebna pažnja posvetit će se zaštiti i unapređenju položaja najranjivijih slojeva društva poput osoba starije životne dobi, osoba s invaliditetom, djece i mladih (osobito onih bez odgovarajućeg pristupa obrazovanju, zapošljavanju i stanovanju), osoba s iskustvom siromaštva, osoba i obitelji suočenih s rodno utemeljenim nasiljem i raznim oblicima deprivacije, kao i brojnih drugih skupina i pojedinaca** kroz izradu zakonskih rješenja zasnovanih na najvišim standardima usporedivih zemalja Europske unije. Postojeći model socijalne politike u Republici Hrvatskoj zasnovan je na državnom milosrđu i konceptu države pokroviteljice nad „socijalno slabima“. **Mi ćemo to zamijeniti modelom moderne, aktivne socijalne politike u kojem je država partner dionicima u prostoru socijalnog investiranja** s ciljem stvaranja socijalno razvijenog i pravednog društva. **Model naše socijalne politike je razvojno usmjeren, uključiv, decentraliziran i socijalno inovativan.** Zasniva se na postulatima europskog socijalnog modela koji se razvija tijekom posljednjih nekoliko decenija, a osobito istaknutih kroz Lisabonski ugovor, Strategiju Europa 2020 te Europski stup

11

socijalnih prava. **Aktualna kriza uzrokovana pandemijom Covid-19 razotkrila je sve slabosti zastarjelog modela socijalne politike u Republici Hrvatskoj**, te nakon ratne krize 90-ih i ekonomske krize koncem 2000-ih predstavlja treću priliku, ali i obavezu njezine modernizacije koju nećemo propustiti.

4.

Posebnu pozornost posvetit ćemo našim sugrađanima u tzv. trećoj životnoj dobi, osobito bolesnima, siromašnima i svima onima koji po bilo kojoj osnovi trebaju skrb i pomoć države.

Recentna kriza COVID-19 samo je dodatno potvrdila kolikim su nedaćama izloženi naši sugrađani u tzv. trećoj životnoj dobi. Uz sve druge probleme poput niskih mirovina, velike izloženosti siromaštvu, ugroženog općeg zdravlja i slabe dostupnosti zdravstvenih usluga, manjka kapaciteta za institucionalnu i izvaninstitucionalnu brigu, naši stariji i nemoćni sugrađani najizloženija su skupina kada je u pitanju virus COVID-19. U krizi su razotkrivene sve slabosti sustava koji brine o njima. I ne samo zbog toga, ponudili smo čitav niz mjera koje idu prema poboljšanju položaja naših umirovljenika, kao i drugih starijih i nemoćnih osoba u našem društvu. Snažno ćemo se založiti da čim prevladamo posljedice krize, umirovljenici i povećanje njihovih niskih mirovina budu prioritet vlasti. Ne možemo dopustiti da udjel prosječne mirovine u prosječnoj neto plaći stalno opada. Posebno ćemo se usmjeriti na povećanje mirovina za ljude koji su ostvarili puni radni staž, bolje urediti sustav i povećati obiteljske mirovine, a formulu redovitog usklađivanja mirovina prilagoditi na način da se zaustavi pad udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći. Pokrenut ćemo veliki projekt izgradnje novih kapaciteta u domovima za brigu o starijim i nemoćnim sugrađanima. Danas se na mjesto u domu čeka i do 10 godina, a u Hrvatskoj je sve više građana treće životne dobi čiji je materijalni standard toliko nizak da ne mogu podmirivati troškove u privatnim domovima bez pomoći šire obitelji ili države. Stimulirat ćemo model javno-privatnog partnerstva u sustavu brige za starije i nemoćne kako bismo uspostavili i lakše kontrolirali standarde kvalitete usluga koje se u tom sustavu pružaju.

5.

Zdravstvena zaštita mora biti jednako, lako i brzo dostupna svim našim građanima po načelima socijalne solidarnosti. U zdravstvu ne smije biti podjela na bogate i siromašne, a zdravstveni sustav mora počivati na snažnoj i učinkovitoj javno-zdravstvenoj zaštiti.

Zdravlje je jedna od temeljnih društvenih vrijednosti i ključan preduvjet kvalitete života svakog pojedinca, ali i gospodarskog i općeg razvoja društva. To je pokazala i trenutna kriza s COVID-19 pandemijom. Nažalost, **zdravstveni sustav Hrvatske danas se suočava s brojnim izazovima**. Dugovi u zdravstvu su nikada veći (9,1 milijardu kuna), a u većini bolnica manjka i najosnovnije medicinske opreme i lijekova. Hrvatska bilježi pad na europskim ljestvicama koje mjere dostupnost zdravstvenih usluga i ishode liječenja, liste čekanja su neprihvatljivo duge i kroz održavanje lista čekanja dugima, provodi se, zapravo, tiha privatizacija zdravstva. Već sada postoji nedostatak liječnika i medicinskih sestara/tehničara koji zbog neadekvatnih uvjeta rada, niskih plaća i gubitka vjere u sustav napuštaju Hrvatsku.

Mi svoju zdravstvenu politiku temeljimo na četiri ključna načela: 1. „SUPER“ sustav vrijednosti koji obuhvaća Samoodrživost, Učinkovitost, Pristupačnost, Efikasnost i Racionalnost; 2. sustav po mjeri čovjeka koji mora funkcionirati bez uvođenja dodatnih plaćanja zdravstvenih usluga; 3. sustav integriranih rješenja koji će osigurati poboljšanje kvalitete usluga i kvalitete zdravlja građana kroz integraciju na regionalnoj razini uz bolju povezanost djelatnosti u zdravstvu; i 4. sustav otvorenih vrata koji podrazumijeva dodatne, nestandardne usluge u popodneвноj i noćnoj smjeni – od 16 h do 8 h – kako bi se spriječila daljnja privatizacija zdravstva, otvorila nova radna mjesta te povećali prihodi za zdravstvo. Pristup liječniku, terapijama i zdravstvenim uslugama osnovno je ljudsko pravo, koje ne smije biti tretirano kao obično tržišno dobro. **Spasonosni i inovativni lijekovi i terapije ne smiju biti izvan dosega pacijenata jer su preskupi.** Zalažemo se za veću transparentnost farmaceutske industrije i procesa određivanja cijena lijekova. Kako bi se svim građanima omogućilo kvalitetno i dostupno

liječenje, potrebno je digitalizaciju zdravstva i zdravstvenih usluga označiti kao prioritet. Hrvatska se mora proaktivno uključiti u razvoj e-zdravstva u sklopu zajedničkog digitalnog tržišta EU-a. **Snažno zastupamo prevenciju kao strategiju smanjenja bolesti u populaciji** te preduvjet za veću učinkovitost cijelog zdravstvenog sustava, što u konačnici znači veći učinak uz iste ili čak manje troškove tog sustava.

Naš cilj je javno i solidarno zdravstvo s pacijentom u središtu. Ono će se zasnivati na trostrukoj solidarnosti – **solidarnosti zdravih s bolesnima, solidarnosti mladih prema starijima i solidarnosti bogatih sa siromašnima**. Briga za zdravlje svakoga pojedinca bit će ugrađena u sve naše provedbene politike. Ukratko – **zdravlje za sve, svi za zdravlje, zdravlje u svemu**.

6.

13

Ulaganje u znanje, obrazovanje, znanost, tehnologiju i inovacije za nas nisu trošak, nego najpametnija investicija u budućnost i ključni mehanizam za postizanje transformacije prema suvremenoj ekonomiji i društvu, dugoročnom rastu i razvoju te stabilnosti.

Naša misija je kvalitetno obrazovanje, dostupno svima, pod jednakim uvjetima u skladu sa sposobnostima i potrebama svakog pojedinca. Kvalitetnim obrazovanjem smanjuju se društvene nejednakosti, povećavaju šanse za napredovanje i potiču mladi da aktivno sudjeluju u donošenju odluka temeljenih na znanju. Odustajanjem od provedbe Strategije znanosti, obrazovanja i tehnologije te ishitrenim i nepromišljenim intervencijama u obrazovni sustav, sadašnja je Vlada odustala od strateškog ulaganja u ono najvrednije što Hrvatska ima, a to su mladi, ljudski potencijali i znanje. Stoga smo odlučni vratiti Hrvatsku na put istinske obrazovne reforme sadržane u Strategiji. Ulaganje u *tablete* nije reforma. Reforma je osiguravanje kvalitete obrazovnih procesa na svim razinama i u svim područjima (od vrtića, preko osnovnih i srednjih škola, visokoškolskih institucija, do ustanova za obrazovanje odraslih). Mi školu vidimo kao mjesto znanja, vještina, kreativnosti i inovativnosti. Školska torba treba ostati u školi, zadaće se ne trebaju nositi kući! Reforma je ulaganje u rad,

kontinuirani profesionalni razvoj i usavršavanje nositelja odgojno-obrazovnih procesa, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja. **Ulaganje u učitelja je ulaganje u djecu!** Bez kvalitetnog i zadovoljnog učitelja nema dobrog obrazovanja. Strukovno obrazovanje mora biti prepoznato kao aktivna mogućnost osiguravanja kvalitetnih životnih uvjeta u Hrvatskoj. Naš je cilj da mladi u Hrvatskoj ostanu, mogu raditi i od rada živjeti. Cilj nam je i uključivanje što većeg broja građana u cjeloživotno obrazovanje jer je stjecanje ključnih kompetencija osnova za osobni razvoj svakog pojedinca, njegovu bolju prilagodbu promjenjivim životnim okolnostima i društvu uključenost.

Kvaliteta predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja konačno se mora uskladiti s nacionalnim standardima te završiti kurikularna reforma, i to onako kako su je postavili vrhunski hrvatski stručnjaci. Visokoškolsko obrazovanje kvalitetom mora dostići zapadnoeuropske standarde.

Sloboda istraživanja i prenošenja novih spoznaja i ideja temelj je društvenog napretka. Država mora stvarati poticajno okruženje za inovacije i istraživanje, a ograničenja, bez obzira na to koliko nove ideje bile kontroverzne, svesti na minimum. Nova znanja i spoznaje te potreba za njima ne smiju se procjenjivati s aspekta određene tradicije ili vjerovanja. Pritom obvezno obrazovanje mora biti besplatno, a i u cijeloj vertikali ostalih oblika obrazovanja besplatan pristup mora biti osiguran što većem dijelu građana. Samo društvo koje uči moći će graditi Hrvatsku koja će rasti. Ključna poruka obrazovne politike mora **biti “Sretno dijete = sretna obitelj = sretna zajednica”**

7.

Mladi su temelj naše zajednice, mladi određuju našu sadašnjost i još više budućnost. Mladi u obrazovanju, mladi na tržištu rada, mladi u obitelji, mladi u društvu - to su naši prioriteti u traženju progresivnih, pravednih, solidarnih i uključivih rješenja.

U svim područjima ekonomske i društvene aktivnosti mladi imaju svoje mjesto i trebaju biti uključeni u sukreiranje i odlučivanje o budućnosti Hrvatske. Za nas je ključno osigurati napredak u položaju mladih u obrazovanju i na trži-

štu rada, pružiti potporu u formiranju obitelji, pozicioniranju u društvu. I dalje ćemo se zalagati za javno financirano i kvalitetno obrazovanje, kao i za to da se mladim ljudima otvaraju perspektive za ostanak u Hrvatskoj. **Tablet-reforma nije dovoljna.** Potrebna je cjelovita obrazovna reforma koja će biti fokusirana na učenika, potrebe društva i tržišta, te usvajanje vještina i vrijednosti koje nude napredak pojedinca i društva u cjelini. **Snažno se zalažemo za internacionalizaciju obrazovanja.** Nužno je povećati mogućnost studiranja u drugim državama kroz programe kao što je Erasmus, ali i povećati broj stranih studenata i profesora u Hrvatskoj kako bi transfer znanja i vještina bio što brži i uspješniji. Još više ćemo ulagati u stipendije učenika i studenata. **Mlade na tržištu rada prati nesigurnost prekarnog rada i niske plaće.** Dodatno ćemo demotivirati ugovaranje rada na određeno vrijeme te još snažnije, uz puno efikasije korištenje EU sredstava, poticati zapošljavanje mladih u domovini. **Posebnu pozornost posvetit ćemo podršci mladim ljudima u stjecanju dodatnih znanja i vještina** putem treninga, raznih edukacija, te kroz međunarodne projekte koji služe razmjeni znanja i iskustava. Nesigurnost i niske plaće razlog su što se mladi u Hrvatskoj teže i sporije osamostaljuju i zasnivaju obitelj. **Zato ćemo osigurati izdašniji budžet za stambenu i obiteljsku politiku.** U fokusu će biti izgradnja stanova za najam uz mogućnost dugoročnog otkupa, zatim program subvencioniranja najamnina, te ukidanje poreza na promet nekretnina kod kupnje prve nekretnine. Povećanje sigurnosti mladih podstanara osigurati ćemo većom kontrolom tržišta najma. Porezno ćemo poticati dugoročni najam te suzbijati crno tržište najma. Poticati ćemo uključivanje mladih u kulturu i sport, podupirati njihovu kreativnost i slobodno izražavanje. Financijski ćemo stimulirati programe mladih koji se realiziraju kroz organizacije civilnog društva. Mladi su kreativni, proaktivni, te brže usvajaju trendove pa samim tim predstavljaju temelj modernizacije i progresivnosti društva, a mi to prepoznavamo te ćemo ih sustavno i kontinuirano u tome podržavati.

3.

UČINKOVITE I DOSTUPNE DRŽAVNE INSTITUCIJE I DRUŠTVO BEZ KORUPCIJE

1.

Unatoč fokusu na posljedice krize izazvane pandemijom COVID-19, ustrajno ćemo ukazivati na probleme koji zaokupljaju pozornost građana i cjelokupne javnosti: na korupciju i klijentelizam, degradaciju demokratskih načela i institucija, depopulaciju Hrvatske, neučinkovito pravosuđe, borbu za neovisnost medija i mnoge druge teme.

Prvi sljedeći politički ispit za nas su izbori za Hrvatski sabor. To je prigoda da pokažemo kako smo spremni na promjene. No, te promjene nisu vezane samo za ono što nam je donijela kriza uzrokovana virusom COVID-19. Premda možemo pozdraviti javnozdravstveni odgovor na pandemiju koronavirusa, **ne možemo dopustiti da on bude paravan i razlog za zaborav činjenice da sadašnja Vlada četiri godine nije ništa učinila na provedbi gospodarskih i društvenih reformi.** Naime, ova je kriza skrenula fokus s mnogobrojnih problema s kojima se Hrvatska suočavala prije pandemije COVID-19, a onda ih još samo proširila i produbila. Privremeno je iz fokusa izašao problem korupcije i klijentelizma koji je, prije samo nekoliko mjeseci, bio glavna tema koja se vezivala uz najviše vrhove aktualne vlasti. U društvenim odnosima i političkom sustavu vidljiva je degradacija i zaostajanje u razvoju demokratskih načela i standarda, pogotovo u preuzimanju neovisnih tijela i institucija od dominantne političke stranke, uspostavi kontrole nad neučinkovitim pravosuđem i slabljenju neovisnih medija. Hrvatska je i dalje suočena s problemom depopulacije koja smanjuje buduću razvojni potencijal. Umjesto razvoja demokracije i poštovanja ljudskih prava i sloboda suočili smo se s mnogim primjerima ugrožavanja prava građana. **Sve to potvrđuje da je pred nama veliki izazov „resetiranja“ države i društva prema novom razvojnem ciklusu, osiguranju stabilnosti demokratskog sustava te učinkovitih, građanima okrenutih institucija oslobođenih korupcije.**

2.

Korupcija i klijentelizam priječe razvoj Hrvatske, ugrožavaju njen opstanak i sigurnost te blagostanje građanki i građana. Klijentelizam i korupcija najveći su politički teret aktualne vlasti.

Čak i iz oporbenih struja unutar vladajuće stranke mogli smo ne tako davno čuti kako klijentelizam – shvaćen kao oblik političke korupcije koji nije uvijek izražen u novcu, a na štetu društva i domovine – izjeda vladajuće i čini štetu njihovom ugledu među građanima. Korupcija moćnike čini još moćnijima i zato je za nas borba protiv korupcije borba za pravdu i jednakost, borba za ravnopravnu, naprednu i normalnu Hrvatsku. **Ovim Izbornim programom RESTART koalicija potvrđuje svoju spremnost i namjeru, ali i obećanje da postoji čvrsta politička volja i odlučnost za borbu protiv korupcije.** Serije korupcijskih skandala ne govore o slabostima ljudskoga karaktera pojedinaca, već o sistemskoj posljedici nepostojanja odgovornosti, vladanja bez višega cilja i vjerodostojnosti. Korupcija nastaje kad pukne veza između vlasti i građana. Dodatno se održava i potiče neučinkovitim pravosuđem i neodgovornim odnosom vlasti prema državnoj imovini i poslovanju javnih poduzeća te integritetu neovisnih institucija za nadzor i sprečavanje korupcije. Zbog svega toga, naša je obveza i dužnost ustrajati u borbi protiv korupcije. **Učinkovito suzbijanje korupcije uvjet je postojanja demokratskog državnog ustroja.** Država pripada narodu, a ne strankama na vlasti.

3.

Pravosuđe je oslonac vladavine prava, ali i učinkovite borbe protiv korupcije. Naš ključni cilj je vraćanje povjerenja građana u neovisnost sudstva i podizanje učinkovitosti cijelog pravosudnog sustava.

Treba vratiti osjećaj da je pravosuđe odgovorno za stanje u društvu. Pravosuđe nije izolirana vlast. **Ako je vlast podijeljena, odgovornost je zajednička, a dioba vlasti je ograničenje samovolje i poziv na suradnju.** Sudstvo nije ceh ni stalež, već odgovorna funkcija. Vraćanje povjerenja građana u neovisnost

17 sudstva povezano je s učinkovitošću i radom, a ne birokratskom rutinom. **Bez samostalnosti nema odgovornosti, ali bez odgovornosti nema slobode**, bez odgovornosti organizacija se zatvara i brine samo o svom interesu, a ne smislu radi kojeg postoji. Pravosuđe se ne može svesti samo na sudove i suce, pa čak ni s njima usko povezane institucije, kao što su državno odvjetništvo, odvjetnici i bilježnici ili institucije pravničkog obrazovanja. Pravosuđe i pravna kultura su više od svega ovoga i kada dodamo medije i civilno društvo. Pravosuđe, pravna država i pravda sveobuhvatni su temelj društva. **Promjene zato ne mogu biti kozmetičke i površne, već brze i sustavne.** Izmjene organizacije nisu moguće uz tvrde i nefleksibilne norme o postavljanju, napredovanju, specijalizaciji. **Materijalni uvjeti su loši**, a nakon potresa u Zagrebu rad nekih stožernih pravosudnih institucija praktički je nemoguć. Okolnosti će tražiti višesmjenski rad i racionalizaciju poslovanja, traženje zamjenskog prostora i drugo. Stručni rad je zapušten. **Bavljenje pravosudnim profesijama treba stalno stručno usavršavati i bodovati**, a ne pretvarati u dopunski izvor zarade. Trebamo reviziju Državne škole za pravosudne dužnosnike. Suci nisu nužni ni potrebni članovi izbornih povjerenstava. **Trebamo cjelovitu digitalizaciju rada sudova.** Sasvim neprimjereno dobu novih tehnologija pišu se zapisnici iako bi javnosti, a posebno strankama, mogla biti dostupna cjelovita snimka suđenja koje je javno i otvoreno za publiku. Slično vrijedi i za dostavu poziva, komunikaciju s javnošću što se ne svodi na mogućnosti e-građanina. Specijalizacija u sustavu potpuno odvojenih sudova (redovni, upravni, trgovački) vodi zatvaranju u hijerarhijske institucije u kojima nema koordinacije, fleksibilnosti postavljanja. U nekim vrstama postupaka u sudske vijeće treba uključiti i ne-pravnike, a ne se oslanjati na skupa i spora vještačenja. Sustav informiranja stranaka i pravne pomoći nije manje važan, pogotovo u situaciji nepovjerenja. Glasnogovornici nisu suci koji govore, već aktivna funkcija suradnje s javnošću. **Posebnu pozornost treba posvetiti sve raširenijim praksama zlorabe procesnih ovlaštenja.** Iako zakoni poznaju mogućnosti da se to spriječi, sudska praksa to tolerira. Prirodna sloboda sudske procjene ne nailazi na dovoljnu kontrolu kolegijalne kritike i sudske hijerarhije. **Državno sudbeno vijeće treba reorganizirati i rekonceptualizirati.** Jedan njegov dio treba profesionalizirati,

a administrativnu podršku valjalo bi višestruko ojačati, kako brojčano, tako i pridodavanjem visokokvalitetnih kadrova koji bi za Vijeće obavljali pripremne radnje, provodili istraživanja i sastavljali stručne studije i izvješća. Odluke u važnijim predmetima Vijeće bi moralo donositi samo konsenzusom.

Postojeći sustav u kojem prvenstveno suci biraju suce ne treba mijenjati, ali DSV i suci moraju odgovarati za kvalitetu svoga rada. Potrebno je uspostaviti jasne kriterije i sustav u kojemu će se nagrađivati kvalitetan rad, a sankcionirati nerad. Javnost treba imati mogućnost uvida u statistiku uspješnosti sudaca. EU statistika pokazuje da je Hrvatska na europskom dnu po ulaganju u obrazovanje i usavršavanje sudaca, što treba hitno promijeniti.

4.

Hrvatska se u demografskom smislu prazni, smanjuje, stari i sve više gubi radni i razvojni potencijal. Držimo da je uspješno gospodarstvo, borba protiv korupcije i potpora poduzetničkoj klimi poticaj prevladavanju demografske krize u Hrvatskoj.

Dramatična depopulacija ugrožava nacionalne interese jer se sa svakom iseljenom osobom gubi socijalni kapital zemlje. Osim nužne i sveobuhvatne pronatalitetne obiteljske politike, jer je ova **sadašnja fragmentarna, ideologizirana, politizirana i prigodničarsko-populistička**, donijet ćemo program demografskog razvitka Hrvatske. Ortački pristup upravljanja gospodarstvom prouzročio je ogromno rasipanje ljudskih resursa. Povećanje plaća, osobito **minimalne plaće i sigurniji oblici zapošljavanja** ključni su za zaustavljanje iseljavanja. Međutim, na iseljavanje više utječe korupcija, nefunkcioniranje institucija i pravna i društvena nesigurnost nego nezaposlenost i/ili nemogućnost pronalaženja odgovarajućeg posla. **Uspješno gospodarstvo, borba protiv korupcije i poticanje poduzetničkih šansi najdjelotvorniji su poticaj prevladavanju demografske krize u Hrvatskoj.** U tom kontekstu smatramo da financijska industrija i banke trebaju u znatno većoj mjeri financirati ulaganja i poslovanje gospodarstva, posebno maloga i srednjega poduzetništva, te biti u službi građana, gospodarstva i ukupnoga društvenog razvoja.

5.

Danas su u Hrvatskoj, uz sve veće ekonomske nejednakosti, vrlo izražene nejednakosti u svim sferama društvenoga života, često praćene grubim kršenjem temeljnih ljudskih prava i sloboda. I dalje ćemo se ustrajno boriti za jednakost, ljudska prava i slobode, te osobito rodnu ravnopravnost.

Recentna kriza još je više produbila nejednakosti, i one socijalne i nejednakosti u pravima i slobodama. Ekonomske nejednakosti snažno se očituju u dohodovnim razlikama koje ukazuju na izuzetno nisku razinu socijalne uključenosti i slobode djelovanja. Kao progresivna snaga, neprihvatljivim smatramo sve društvene i ekonomske nejednakosti koje proizlaze iz neadekvatnoga i neujednačenoga vrednovanja rada, uz dokazano prisutnu rodnu diskriminaciju. **Jednoznačno se zalažemo za uspostavu rodne ravnopravnosti u svim politikama.** Polazimo od toga da rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka neće biti uspješno ostvarena sve dok to ne postane općim mjestom svjetonazorskoga i konkretnoga djelovanja svake politike i svakoga pojedinca. Posebno ćemo se angažirati u obrani i poticanju svih aspekata prava iz područja rodne ravnopravnosti, kao što su borba protiv rodno utemeljenoga nasilja, za radna prava žena, zdravstvena i reproduktivna prava, rodni paritet u političkoj i društvenoj sferi, prava LGBTIQ populacije. **Reproduktivna prava žena, pravo na slobodno odlučivanje o vlastitu tijelu,** civilizacijsko su dostignuće. **Bez rodne ravnopravnosti nije moguće ostvariti zdrav i održiv društveni razvoj.**

Sva prava i slobode koje vrijede u stvarnom svijetu, moraju postojati i biti zajamčene i u digitalnoj stvarnosti. Među najvažnijima su svakako sloboda izražavanja te zaštita privatnosti i osobnih podataka. Privatna sfera jednako je privatna *offline* i *online* te država mora biti strogo ograničena u mogućnosti posezanja u nju. Kao i u fizičkom svijetu, i u virtualnom postoji samo jedna ograda slobode – sloboda drugog pojedinca.

6.

Mi smo ekološke stranke, stranke održivoga razvoja, s najvećim kompetencijama i stvarnim potencijalom za suzbijanje i prilagodbu klimatskim promjenama.

Hrvatska, kao i mnoge zemlje u svijetu, suočava se s iznenadnim, gotovo nevidljivim prijetnjama, ali i onima koje već godinama i desetljećima narušavaju prirodnu ravnotežu i dugoročno prijete čovječanstvu. **Najveća takva prijetnja današnjice su globalne klimatske promjene** koje su uzrokovane prekomjernim emisijama stakleničkih plinova dominantno u sektorima energetike, prometa, industrijskih procesa i uporabe proizvoda, poljoprivrede i gospodarenja otpadom. Poticat ćemo tranziciju prema kružnome gospodarstvu, smanjenje emisija stakleničkih plinova i postizanje ugljične neutralnosti, održavanje i rast bioraznolikosti te provođenje sustava zbrinjavanja otpada. Svaka naša politika zelenoga razvoja nužno će transformirati cijeli niz politika te će integrirati ne samo konkretne mjere zelene transformacije u području proizvodnje, već i u sferi individualne potrošnje. Izradit ćemo Nacionalni program održivoga razvoja Hrvatske i borbe protiv klimatskih promjena.

U novim razvojnim okolnostima u kojima živimo, taj razvoj ima sasvim drugo lice. Klimatske promjene i njihove posljedice dale su nam do znanja da moramo raditi drugačije. Ali promjene nisu opasnost za nas, one su šansa za novi, drugačiji početak. One su šansa da Hrvatska s novim industrijama i poslovima uhvati korak s najrazvijenijima, da naš standard života raste, ne na teret, nego u skladu s okolišem i prirodom čiji smo dio i ne možemo je u nedogled izrabljivati.

Danas za nas ključno pitanje nije samo je li gospodarski rast dovoljno visok, nego je li dovoljno održiv i dovoljno uključiv.

6.

Ustrajat ćemo na europskom putu Hrvatske, promicati Hrvatsku kao ravnopravnu, aktivnu i konstruktivnu članicu Europske unije. U novim povijesnim uvjetima globalne svjetske utakmice članstvo u Europskoj uniji osigurava Hrvatskoj političku, gospodarsku i društvenu stabilnost.

Predvodit ćemo europsku Hrvatsku spremnu i sposobnu jačati svoju ulogu i doprinos daljnjem osnaživanju Europske unije, pogotovo u dijalogu o budućnosti Europske unije i potpori procesu proširenja. Aktivno ćemo se boriti za Europsku uniju jednakih prilika za sve njene narode i građane, Europsku uniju društvene pravednosti, solidarnosti i vladavine prava, demokratski izabranih predstavnika i transparentnih institucija, Europsku uniju zelene ekonomije koja stvara dostojanstvene i pošteno plaćene poslove, Europsku uniju slobodnu od nacionalizama, isključivosti, diktata velikih korporacija, nejednakosti i siromaštva. **Ocjenjujemo da sadašnja hrvatska vlast nije u dovoljnoj mjeri iskoristila priliku predsjedanja Vijećem Europske unije** kako bi dala dodatni impuls snaženju Europske unije. Izgovor suočavanja s krizom COVID-19 nije dovoljan argument. Naprotiv, hrvatsko predsjedanje propustilo je dovoljno snažno i pravovremeno inzistirati na zajedničkom europskom odgovoru na krizu COVID-19. Zbog toga Europska unija nije dovoljno brzo i učinkovito reagirala na krizu, odnosno demonstrirala je tromost i neefikasnost, što bi u konačnici moglo utjecati na teži i usporeniji oporavak nego što se očekivalo. **Mi ćemo intenzivirati i ubrzati pripreme za stvaranje svih uvjeta za potpuno sudjelovanje Hrvatske u Schengenskom sporazumu.** Stvorit ćemo preduvjete da prilikom uvođenja eura u Hrvatskoj, što bi moglo biti odgođeno za neko vrijeme zbog značajnog pogoršanja makroekonomskih parametara uslijed krize COVID-19, **do što većeg izražaja dođu sve pozitivne strane, kao i da spriječimo moguće negativne utjecaje na građane i gospodarstvo.** Pri oblikovanju Fonda EU za oporavak europskoga gospodarstva zauzimat ćemo se za povoljne uvjete korištenja osiguranih sredstava za oporavak sektora koji su u Hrvatskoj posebno stradali tijekom COVID-19 pandemije. Tražit ćemo da Europska unija, u suradnji s Republikom Hrvatskom, organizira međunarod-

nu donatorsku konferenciju za obnovu Zagreba i saniranje posljedica potresa. Jamčimo da ćemo u europskoj obitelji Hrvatsku učiniti gospodarski razvijenom i konkurentnom. Tako ćemo na najbolji način osigurati ravnopravan i razmjern utjecaj Hrvatske u institucijama Europske unije, uz istovremeno očuvanje temeljnih odrednica hrvatskoga nacionalnog identiteta, tradicije, kulture, jezika i prirodnih i društvenih vrijednosti na kojima je hrvatsko društvo održavalo samostojnost tijekom povijesti.

7.

Kroz relevantnu vanjsku i europsku politiku pozicionirat ćemo Republiku Hrvatsku kao odgovornu i vjerodostojnu članicu šire međunarodne zajednice koja svoje djelovanje temelji na demokratskim načelima, te pouzdanog partnera saveznika s kojima dijelimo iste vrijednosti.

Hrvatska vanjska i europska politika počiva na odgovornosti države prema vlastitim građanima u promicanju i zaštiti njihovih pojedinačnih i zajedničkih prava i interesa u inozemstvu. U samoj srži našega međunarodnog djelovanja bit će, osim snažnog podupiranja europskog puta Hrvatske, ciljevi održivoga razvoja Ujedinjenih naroda, te Pariški klimatski sporazum. Aktivno ćemo raditi na zaustavljanju razornih klimatskih promjena i negativnih utjecaja onečišćenja na ljudsko zdravlje, radi nas i generacija koje dolaze.

Očuvanje okoliša i zeleni razvoj traže i susjedsku, regionalnu, europsku i globalnu suradnju. U tom smislu, mogu biti važna poveznica s našim europskim i regionalnim politikama i s temeljnim stavom podrške daljnjoj eurointegraciji i zajedničkim projektima sa susjednim državama.

Radit ćemo na očuvanju međunarodnoga poretka utemeljenoga na međunarodnom pravu, zaštiti sloboda i digniteta svih ljudskih bića te snažnim multilateralnim institucijama. Mir i sigurnost shvaćamo šire od tradicionalnoga poimanja odsustva oružanih sukoba te pod njima podrazumijevamo i suvremenu, demokratsku koncepciju ljudske sigurnosti kojoj je u središtu pozornosti pojedinac sa svim svojim slobodama i pravima. Boljitak Hrvatske izravno je povezan sa stanjem u regijama jugoistočne Europe, srednje Europe i Me-

diterana. Stoga će regionalna i bilateralna suradnja s državama ove tri regije biti prioritetna, uz bok suradnji sa strateškim partnerima izvan Europske unije, posebice SAD-om. Svoje nacionalne diplomatske kapacitete jačat ćemo u savezništvu u okviru EU-a i NATO-a, te razvijanjem strateških partnerstava s onim zemljama s kojima dijelimo iste vrijednosti. Gradit ćemo otvoreno i sadržajno partnerstvo s nevladinim organizacijama i građanskim inicijativama te podržavati njihov međunarodni angažman. Otvorit ćemo vrata hrvatskim gospodarstvenicima, kulturnim djelatnicima i umjetnicima, znanstvenicima i drugim društveno angažiranim pojedincima. S posebnom pažnjom slušat ćemo glasove mladih, žena i pripadnika ranjivih i marginaliziranih skupina. Ljudska prava vratit ćemo u središte vanjske politike. Bit ćemo snažan glas protiv svih oblika nasilja i diskriminacije. Aktualna razina prava žena teško je postignut civilizacijski doseg koji ćemo braniti i dodatno unapređivati u svakom aspektu svoga međunarodnoga djelovanja. Pravo žene na odabir te na besplatan i jednostavan pristup uslugama reproduktivnoga zdravlja bit će nezaobilazni dio našega zalaganja za poštovanje ljudskih prava u Europi i svijetu. Radit ćemo na reformi službe vanjskih i europskih poslova s ciljem modernizacije službe i usklađivanja s prioritetima vanjske i europske politike.

8.

Osigurat ćemo snažan, transparentan i upravljiv obrambeni sustav te kvalitetno opremljene, primjereno ustrojene oružane snage RH spremne za ispunjenje svojih misija i zadaća, uz jačanje decentralizacije odlučivanja te unapređenje sustava školovanja.

Uvest ćemo odgovorniji i realističniji pristup razvoju i upravljanju obrambenim resorom. Napraviti ćemo analizu i žurno revidirati postojeće stručno i činjenično neutemeljene, ispolitizirane i netransparentne procese planiranja i upravljanja te stvoriti uvjete za početak uvođenja suvremenog upravljanja poslovnim resursima (ERP-a) kao i druge dobre, transparentne i stručno utemeljene poslovne prakse. Revidirat ćemo proces obrambenog planiranja, uskladiti ga s NATO standardima i učiniti okosnicom kvalitetnih, resursno utemeljenih i provedivih

planova razvoja obrane i investicija podložnih unaprijed definiranom cikličkom i sustavnom revidiranju u skladu s najnovijim čimbenicima. I dalje ćemo se zalagati za predanost NATO-u i kolektivnoj sigurnosti. Podizat ćemo vjerodostojnost suradnje sa saveznicima i partnerima temeljeno na našim interesima uvažavajući promjene sigurnosnih ugroza. Pronalaziti ćemo nove mogućnosti jačanja partnerstva između obrambenog resora, obrambene industrije i znanstveno-istraživačkih institucija u RH kako bismo doprinijeli sinergiji u razvoju i rastu gospodarstva. Stvarat ćemo preduvjete za podizanje obrambenog proračuna na 2% BDP-a te sustavno povećanje udjela za opremanje i modernizaciju u obrambenom proračunu na 20-25%. U tom kontekstu, analizirat ćemo sve mogućnosti popravljivanja štete nanesene neuspjehom nabave višenamjenskih borbenih zrakoplova. Smatramo da je nužno transformirati postojeći, u velikoj mjeri improvizirani i nepovezani sustav domovinske sigurnosti u funkcionalan i učinkovit sustav. Posebnu pozornost posvetit ćemo izobrazbi i usavršavanju kadrova. Preispitat ćemo sinergiju i učinkovitost Obalne straže i HRM-a u cjelini, s ciljem jačanja naših pomorskih sposobnosti i povećanja učinkovitosti.

4.

PROVEDBENE MJERE

NAŠ IZBORNI PROGRAM TEMELJI SE NA TRI STUPA:

- održivo i uključivo gospodarstvo
- pravedno, slobodno i solidarno društvo
- učinkovite i dostupne državne institucije

Za svaki od tri temeljna stupa naš Izborni program razrađuje **skupine aktivnosti i mjera**, i to:

ZA GOSPODARSTVO

- mjere za prevladavanje negativnih posljedica krize COVID-19 na hrvatsko gospodarstvo na kratki i srednji rok
- mjere za ostvarenje održivoga, uključivoga i zelenoga gospodarskog rasta
- mjere za povećanje konkurentnosti, plaća, izvoza i ulaganja, pogotovo u sektorima inovativnoga, tehnološki razvijenoga, informatiziranoga i digitaliziranoga gospodarstva
- mjere za pravedniji porezni sustav

ZA DRUŠTVO

- mjere za jačanje ljudskih potencijala u obrazovanju, kulturi, znanosti, zdravstvu, socijalnoj politici i demografskoj obnovi
- mjere za stvaranje i održavanje ravnopravnosti, pravednosti, jednakosti, zaštite ljudskih i manjinskih prava i solidarnosti u društvu
- mjere za jačanje otvorenoga i aktivnoga civilnoga društva koje surađuje i sudjeluje u izgradnji institucionalnoga okruženja

ZA DRŽAVNE INSTITUCIJE

- mjere za reformu pravosuđa, borbu protiv korupcije i jačanje vladavine prava i demokracije te jačanje obrane i sigurnosti
- mjere za reformu javne uprave, funkcionalno i teritorijalno usklađivanje i optimizaciju regionalne i lokalne samouprave
- mjere za usklađeno i ravnopravno funkcioniranje u institucijama Europske unije

U svom Izbornom programu pripremili smo međusobno povezane i međuisne programe i politike strukturnih promjena i održivoga gospodarskog rasta s konkretnim mjerama koje vode prema konačnom cilju rasta plaća, mirovina i životnoga standarda građana. Izdajamo samo neke ključne mjere koje ćemo bez odlaganja pokrenuti i provoditi:

1

KRATKOROČNE MJERE ZA PREVLAĐAVANJE NEGATIVNIH POSLJEDICA KRIZE UZROKOVANE PANDEMIJOM COVID-19 NA HRVATSKO GOSPODARSTVO

Prijedlog mjera polazi od pretpostavke da je ova kriza primarno „kriza potražnje“, te da se interventnim mjerama u području fiskalne, monetarne i financijske politike može kratkoročno utjecati na ublažavanje njenih ekonomskih i socijalnih posljedica. **Ključno je pitanje kako ponovno pokrenuti i održati proizvodnju i ekonomsku aktivnost svih onih koji su pogođeni krizom, te kako kompenzirati udar krize na dohodak radnika i drugih socijalnih skupina. Stoga smo spremni sve kratkoročne mjere donijeti već u prvom mjesecu od formiranja nove vlade.**

1. Obnova potražnje (domaće i inozemne), zbog čega predlažemo nastavak politike fiskalnih i drugih stimulansa i olakšica kako bi se povećao potencijal potrošnje.

- Ukupni fiskalni stimulans mora biti približno jednak projiciranim ekonomskim troškovima krize – agilniji pristup korištenju domaćih (mirovinski fondovi) i inozemnih (EU fondovi) izvora financiranja
- Prolongiranje (moratorij) obveza otplate kredita i kamata za građane na 12 mjeseci
- Smanjenje kamatnih stopa i naknada u bankarskom sektoru
- Produljenje rokova za obustavu ovrha nad blokiranim građanima, smanjenje zateznih kamata te produljenje mjere povećanja iznosa plaće slobodne od ovrhe

- Potpore najugroženijim skupinama građana – nezaposlenima, umirovljenicima s najnižim mirovinama te socijalno potrebitima
- Donijeti Zakon o obnovi potresom oštećenih zgrada u Gradu Zagrebu i okolici po kojem će Vlada RH u potpunosti preuzeti odgovornost za projekt obnove po modelu kojim bi se vlasnicima sufinanciralo 80% troškova obnove
- Pripremiti novi rebalans državnoga proračuna koji će pokazati realnu sliku stanja i očekivanja do kraja 2020. godine

2. Zaštita radnih mjesta, radnika i primanja – bazirat će se na produljenom trajanju i/ili povećanju potpora za zaposlene i nezaposlene. Radi jednostavnosti primjene i smanjenja troškova administriranja predlažemo korištenje, uz nužne korekcije, postojećeg sustava naknada za nezaposlene.

- Po isteku kratkoročnih mjera za očuvanje radnih mjesta aktivirati model potpora za skraćeno radno vrijeme uz potporu iz EU programa
- Povećati naknade za nove nezaposlene i primijeniti privremenu naknadu za sve nezaposlene koji ne primaju nikakvu naknadu i čija je egzistencija ugrožena zbog krize, te za stalne sezonce
- Uvesti zaštitni dodatak za korisnike socijalne pomoći, umirovljenike s malim mirovinama i sve osobe s primanjima ispod određenog prihodovnog cenzusa
- Uvesti mjesečnu subvenciju za troškove najma stana za sve skupine ljudi čija je egzistencija ugrožena zbog krize
- Uvesti obvezu poslodavaca koji koriste potpore za očuvanje radnih mjesta da ne smiju isplaćivati dobit, dividende, nagrade ili bonuse te otkupljivati vlastite dionice

3. Obnova likvidnosti trgovačkih društava – osigurati da poduzeća i obrti imaju dovoljno novčanih tokova za podmirenje plaća radnika i plaćanje obveza prema dobavljačima.

- Prolongirati (moratorij) obveze otplate kredita i kamata za poduzeća na 12 mjeseci što uključuje i sve kredite HBOR-a
- Ojačati i proširiti garancijske sheme države kako bi se smanjio i podijelio rizik s bankarskim sustavom u emisiji novih kredita za likvidnost
- Povećati direktnu, interventnu kratkoročnu kreditnu aktivnost HBOR-a i HAMAGA-a, s nultom kamatnom stopom (subvencija države), prvenstveno prema mikro i malim poduzećima, obrtima i OPG-ovima te prema svim poduzećima koja imaju značajan udjel izvoza
- S poslovnim bankama i HNB-om osigurati veću kvotu za financiranje likvidnosti poslovnog sektora
- Smanjiti porezne obveze, parafiskalne namete, te odgoditi plaćanja poreznog duga (obustava plaćanja akontacija poreza na dobit, poreza i prireza na dohodak za paušaliste, te plaćanje PDV-a po naplaćenju realizaciji)
- Skratiti rokove plaćanja države i javnih poduzeća prema poduzetničkom sektoru

4. Obnova dobavnih lanaca (domaćih i inozemnih) – u velikoj mjeri određeno onime što će se događati u ostalim zemljama, posebno našim vanjsko-trgovinskim partnerima. To se prvenstveno odnosi na sektor turizma i druge izvozno usmjerene djelatnosti.

5. Poticaji sektorima koji osiguravaju višu razinu samodostatnosti strateških proizvoda, kontinuiranu obnovu strateških robnih zaliha i supstituciju uvoza.

2.

SREDNJOROČNE MJERE EKONOMSKE POLITIKE

Srednjoročne mjere usmjerene su na ekonomiju ponude i nude odgovor na pitanja kako dodatno potaknuti konkurentnost i rast gospodarstva u srednjem roku, kako smanjiti porezni teret na radnike i poduzeća, kako najbolje organizirati i potaknuti proizvodnju u pojedinim sektorima gospodarstva, kako ojačati poslovnu klimu, smanjiti administrativni teret i povećati investicije, te mnoga druga. **Srednjoročne, strukturne mjere ekonomske politike vezane su usko za provedbu reformi.** Krizu u kojoj se našlo hrvatsko gospodarstvo i društvo zato vidimo **kao priliku za pokretanje i ubrzanje ozbiljnih reformi** s odgođenim učinkom na gospodarski oporavak i rast. Stvaranje temelja za novu strukturu hrvatskoga gospodarstva prvenstveno će se ogledati u financijskoj pomoći države novim strateškim ulaganjima u novu proizvodnju, u koncept “proizvodimo hrvatsko”. Zato ćemo razraditi opsežne programe jamstava i financijske potpore iz državnoga proračuna i europskih fondova bankama za olakšanje povoljnoga kreditiranja ulaganja u strateške razvojne sektore. Konkretno, u ovom dijelu **navodimo i čitav niz mjera koje bi u „normalnim“ okolnostima mogle imati i kratkoročni karakter i učinak, ali čija će implementacija biti pomaknuta u vremenu uslijed fiskalnih i drugih ograničenja** uzrokovanih COVID-19 krizom.

- smanjenje poreznog tereta na plaće, odnosno povećanje neoporezivoga dijela osobnoga odbitka na 5000 kuna, što će omogućiti povećanje plaća za više od 700.000 radnika u privatnom i javnom sektoru
- kompenzacija manje ostvarenih prihoda od poreza na dohodak jedinicama lokalne samouprave na način da im se u cijelosti prepuste prihodi Fonda za fiskalno izravnjanje
- Fond za fiskalno izravnjanje punit će se iz prihoda Državnoga proračuna od PDV-a
- povećanje iznosa minimalne plaće na 4000 kuna neto, uz redovito usklađivanje kako iznos minimalne plaće ne bi pao ispod 60% medijalne plaće

- smanjivanje doprinosa na plaće za 50% za sve radnike koji primaju minimalnu plaću
- uvođenje olakšice od 50% kod plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje za poslodavce u radno intenzivnim sektorima koji isplaćuju minimalne plaće
- smanjenje međustope poreza na dodanu vrijednost na 10% umjesto sadašnjih 13%, te njezina primjena na usluge smještaja i ugostiteljstva u turizmu, te na sve proizvode i usluge na koje se danas primjenjuje stopa od 13%
- snižavanje stope PDV-a na 5% za određene higijenske potrepštine za žene
- povećanje praga za ulazak u sustav PDV-a
- uvođenje obveze plaćanja PDV-a po naplati, a ne fakturiranju potraživanja
- smanjenje i ukidanje plaćanja određenih parafiskalnih nameta za barem 0,2% BDP-a godišnje
- regulatorno rasterećenje mikro i malih poduzeća vezano na njihov objektivno nizak administrativni kapacitet i višestruko veći regulatorni trošak po zaposlenom
- podizanje digitalnih vještina i svijesti o digitalizaciji službenika državne i javne uprave te automatizacija uredskog poslovanja državne i javne uprave
- povezivanje razjedinjenih i nepovezanih setova podataka te automatska razmjena podataka kako bi se umanjilo „ručno i papirnato“ prenošenje informacija
- analiza i odbacivanje svih onih procedura i procesa koji su neučinkoviti ili čiji je trošak provođenja veći od vrijednosti koja se stvara prikupljanjem, obradom ili korištenjem tih podataka i informacija
- modifikacija postojećih procesa i procedura kako bi se uvažili zahtjevi i zakonitosti automatske digitalne obrade podataka (što uključuje reinže-

njering procesa) uvažavajući sve aspekte zaštite osobnih podataka te uključujući korištenje umjetne inteligencije i strojnog učenja

- povećanje dostupnosti i kvalitete infrastrukture za brzi internet (iznad 100 Mbps) u svim hrvatskih krajevima
- udvostručavanje poljoprivredne proizvodnje u deset godina, kao uvjet za postizanje samodostatnosti u proizvodnji hrane i povećanju izvoza poljoprivrednih proizvoda
- hitno rješavanje problema sada potpuno blokiranoga procesa dodjele poljoprivrednoga zemljišta s tendencijom povećanja ukupno raspoloživoga zemljišnoga fonda te dodjele po transparentnim i objektivnim kriterijima
- isplata 100% izravnih potpora poljoprivrednicima u najkraćem roku i povlačenje svih raspoloživih sredstava iz EU fondova namijenjenih poljoprivredi i ribarstvu
- snižavanje stope PDV-a na 5% za repromaterijal za poljoprivredu na koji se sada primjenjuje stopa od 13%
- uvođenje novoga modela sustava potpora u poljoprivredi i ribarstvu s naglaskom na male i srednje poljoprivrednike
- poticaj uzgoja novih poljoprivrednih kultura, posebno ekološke proizvodnje, radi poticanja poljoprivredne proizvodnje i ukupnoga gospodarskoga rasta
- donošenje posebnih mjera i poticaja za brži razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- uspostava sustava veletržnica i burze poljoprivrednih proizvoda
- poticanje osnivanja zadruga u poljoprivrednoj proizvodnji s osnovnim funkcijama zajedničke nabave repromaterijala i zajednički nastup na tržištu
- donošenje akcijskoga plana poticanja razvoja ribarstva radi boljeg sudjelovanja i korištenja zajedničke ribarstvene politike EU-a
- zakonom regulirati slobodnu proizvodnju i korištenje konoplje za medi-

cinske, rekreativne i osobne potrebe

- ubrzavanje izgradnje željezničke infrastrukture, posebno na europskim koridorima te uspostava brzih gradskih i prigradskih pruga za povezivanje gradskih središta
- usklađivanje razvoja željeznice s razvojem pomorskih i riječnih luka, te kombiniranoga prijevoza
- provedba projekta izgradnje agregacijske i pristupne nacionalne širokopojasne infrastrukture
- osnivanje Fonda za istraživanje, razvoj i inovacije koji će doprinijeti znatnom povećanju izdvajanja za istraživanje i koji će se puniti prihodima od prodaje državne imovine
- oslobađanje od plaćanju poreza na dobit za reinvestirano dobit u svrhu poticanja privatnih investicija
- odrediti porez na isplaćenu dividendu od 10%
- oslobađanje od plaćanja poreza na kupnju prve nekretnine
- ojačati sustav državnih jamstava za kredite za financiranje strateških ulaganja u promjenu proizvodne strukture gospodarstva prema proizvodnim industrijama posebice u digitalne tehnologije, ITC sektor, farmaceutsku i imunološku proizvodnju, poljoprivredni i prehrambeni sektor, opremu za obnovljive izvore energije i kružno gospodarstvo
- jačanje i financijsko osnaživanje kapaciteta za ubranu apsorpciju EU fondova na svim razinama
- ponovno osnivanje Fonda za sufinanciranje EU projekata za potrebe lokalne i regionalne samouprave
- uređivanje sustava i utvrđivanje jasnih kriterija upravljanja i korištenja državne imovine te upravljanja i poslovanja javnih poduzeća
- donošenje Nacionalne strategije održivoga razvoja i borbe protiv klimatskih promjena i akcijskih planova za razdoblje 2021. – 2031.
- donošenje i provedba Strategije kružne ekonomije za razdoblje 2021. –

2031.

- utvrđivanje plana smanjenja emisija stakleničkih plinova i dostizanja ugljične neutralnosti
- na razini Vlade RH uspostaviti koordinaciju procesa energetske tranzicije Hrvatske prema niskougljičnoj energiji
- poticanje energetske tranzicije Hrvatske prema čistoj energiji, od zemlje koja je ovisna o uvozu energije u zemlju koja je energetski neovisna
- pokretanje prioriternih mjera energetske obnove i poboljšanja energetske učinkovitosti u javnim objektima i energetski siromašnim kućanstvima

3.

MJERE ZA PRAVEDNO, SLOBODNO I SOLIDARNO DRUŠTVO

- uvođenje zajamčene mirovine od 70% osobne prosječne plaće za osiguravane s punim stažem osiguranja
- dodatno povećanje mirovina vezano za ostvarenu dinamiku gospodarskog rasta, uz provedbu trećeg godišnjeg usklađivanja mirovina prema rastu BDP-a
- isplata punog iznosa obiteljske mirovine preživjelom bračnom partneru bez primanja nakon smrti korisnika mirovine
- isplata dijela mirovine preminuloga korisnika bračnome partneru korisniku mirovine
- uvesti majčinski dodatak na mirovine za sve umirovljene majke bez obzira na datum umirovljenja
- ukidanje plaćanja pretplate za HRT za umirovljenike koji ispunjavaju uvjete za plaćanje premije dopunskoga zdravstvenoga osiguranja iz Državnoga proračuna
- povećati cenzus za plaćanje dopunskoga zdravstvenoga osiguranja iz Državnoga proračuna
- ukidanje plaćanja 3% zdravstvenoga doprinosa za umirovljenike

- zabraniti ugovore o dosmrtnom uzdržavanju
- inicirati uvođenje institucije Pravobranitelja za starije osobe
- demotivacija i destimulacija ugovora na određeno i ugovora o djelu koji pogoduju velikom udjelu prekarnog rada i nesigurnosti radnika
- osnovati Fond za kreditiranje učenika i studenata
- osnovati Vladin ured za mlade
- donošenje Nacionalnog programa za bolju kvalitetu života mladih, posebno u području obrazovanja, rada, stanovanja i kulture
- uvođenje sustava subvencija najamnina za stambene potrebe mladih
- uspostava i provedba sustava poticane stanogradnje za najam i prodaju stanova mladima i socijalno potrebitima
- državna web-aplikacija za registraciju stanova za dugoročni najam u kojoj država i potencijalni korisnici imaju uvid u dostupnost i kvalitetu stanova na ciljanom tržištu, a iznajmljivačima je ujedno prostor za oglašavanje
- donošenje programa za poboljšanje položaja najranjivijih društvenih skupina – starih i nemoćnih, osoba s invaliditetom, djece i mladih, siromašnih, beskućnika i drugih
- dosljedna primjena svih prava iz Konvencije o pravima osoba s invaliditetom
- unaprijediti položaj osoba s invaliditetom sustavom pravednih socijalnih naknada, pristupom obrazovanju, zapošljavanju, kvalitetom socijalnih usluga u zajednici i medicinskim uslugama
- reforma postojećeg sustava socijalnih naknada
- podići razinu obiteljskih naknada i unaprijediti usluge za obitelji
- temeljito reorganizirati sustav socijalne pomoći i socijalne skrbi s naglaskom na razvoj i integraciju socijalnih usluga
- unaprijediti položaj osoba starije životne dobi poticanjem izgradnje novih smještajnih kapaciteta u domovima s naglaskom na stacionarne us-

luge i palijativnu skrb, ali i poticanjem izvaninstitucionalne skrbi

- uvođenje sustava poticane stanogradnje u svrhu izgradnje objekata za smještaj starijih osoba uz subvencionirani najam i kupnju stanova u objektima s organiziranom zdravstvenom zaštitom i prehranom te društvenom skrbi
- realizirati projekt ugradnje dizala u višekatne stambene zgrade, uz sufinanciranje iz EU fondova
- snažno poticati razvoj organizacija civilnog društva
- unapređenje sustava društvene skrbi za ostvarivanje prava i zaštite hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i antifašističkih boraca
- donošenje trogodišnjega plana financijske sanacije zdravstvenoga sustava, učinkovitije mreže zdravstvenih ustanova i smanjenja listi čekanja na zdravstvene usluge
- oživljavanje programa „72 sata“ koji bolesnicima s malignim bolestima osigurava početak liječenja u roku od tri dana od dijagnoze
- jačanje djelatnosti dnevnih bolnica
- uvođenje dodatnoga rada zdravstvenih ustanova u popodnevnim i večernjim satima
- jačanje (izvan)bolničke hitne službe i uspostava hitne medicinske helikopterske službe na cijelom teritoriju Hrvatske
- provedba edukacije o navikama očuvanja zdravlja od predškolskoga razdoblja te povećanje ulaganja u prevenciju i palijativnu skrb
- liberalizirati zakonodavstvo koje regulira potpomognutu oplodnju
- liberalizirati zakonodavstvo koje regulira posvajanje djece
- donošenje zakona koji će jamčiti pravo žene na izbor, dostupan, siguran i besplatan pobačaj i besplatnu kontracepciju
- mjerama aktivne politike zapošljavanja poticati zapošljavanje žena i osnažiti koncept dvohraniteljskih obitelji
- osigurati 100% neto plaće majci na rodiljnom dopustu

- poticanje očeva na korištenje dijela roditeljnoga dopusta tako da u tom slučaju majka ima pravo na dodatnih šest mjeseci izostanka s rada uz zadržavanje pune plaće
- povećanje naknade za novorođenu djecu do iznosa prosječne plaće (proračunske osnovice)
- uređenje sustava novih primjerenijih kriterija za doplatak za djecu
- u partnerstvu s jedinicama lokalne samouprave stvarati dostupne mreže jaslica, dječjih vrtića i predškolskoga odgoja za svako dijete, uz održavanje jednakih odgojnih i smještajnih standarda i uz inzistiranje na održivosti kvalitete odgojatelja u predškolskim ustanovama
- započeti provedbu projekta devetogodišnje osnovne škole s cjelodnevnom nastavom
- uvesti odgoj i obrazovanje za građansko društvo i demokraciju u obrazovne programe od predškolskih do visokoškolskih, te razne programe i kampanje za građansko obrazovanje odraslih
- ulagati u rad, kontinuirani profesionalni razvoj i usavršavanje učitelja
- uspostaviti cjelovit sustav osiguravanja kvalitete obrazovnih procesa na svim razinama i područjima s posebnim naglaskom na novi sustav praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja učenika koji neće biti trauma, nego pomoć učeniku, roditelju, ali i nastavniku
- uspostaviti mrežu centara kompetentnosti u svim sektorima u strukovnom obrazovanju
- osigurati učenicima da tijekom školovanja steknu ključne kompetencije za cjeloživotno učenje, a odraslima kvalitetne programe nužne za daljnji osobni i profesionalni razvoj
- osigurati besplatne i digitalno dostupne tečajeve, učenje na daljinu, te alate i materijale za učenje koji su jeftiniji, koje je lakše distribuirati i koji umanjuju geografske, prihodovne i infrastrukturne razlike među zainteresiranim građanima
- kako bi naše visokoškolsko obrazovanje moglo odgovoriti suvremenim

izazovima, nužno je poticati kontinuiranu modernizaciju i nadogradnju studijskih programa

- povećanje ulaganja u kulturu i kreativne industrije koje će odgovarajuće pratiti rast gospodarstva
- povećati proračun za kulturu na 1% ukupnog državnog proračuna
- donošenje Nacionalne strategije i akcijskog plana poticanja kreativnih industrija radi povećanja njihovoga udjela u BDP-u i povezivanja sa zelesnim planom razvoja
- sustavno poticanje razvoja sporta i fizičkih aktivnosti u školskim programima, razvoja vrhunskoga sporta i bavljena rekreativnim aktivnostima

4.

MJERE ZA UČINKOVITE I DOSTUPNE DRŽAVNE INSTITUCIJE

- otvoriti široku javnu raspravu o provođenju teritorijalne, funkcionalne i fiskalne decentralizacije regionalne i lokalne samouprave
- pokretanje postupnoga teritorijalnoga preuređenja lokalne samouprave s bitno manjim brojem jedinica te smanjenjem broja dužnosnika, predstavnika i zaposlenika u jedinicama lokalne i regionalne samouprave po kriterijima fiskalne samoodrživosti i mogućeg povezivanja pojedinih funkcija i usluga
- smanjiti broj ministarstava, agencija i državnih dužnosnika te uspostavljati manju i učinkovitiju državnu upravu
- provođenje reforme državne i javne uprave i uvođenje platnih razreda za istovrsni rad te uspostava sustavnoga usklađivanja plaća u javnom sektoru
- dovršiti i u potpunosti uvesti sustav digitalizacije usluga javne uprave
- uvođenje obveze objavljivanja proračuna i izvršavanja proračunskih rashoda na svim razinama kojom se omogućava građanima da sami neposredno provode kontrolu nad upravljanjem javnom imovinom i javnim poslovima

- sustavno štiti prava potrošača koji su uvijek slabija strana na tržištu u srazu s velikim tržišnim igračima
- olakšati pristup sudovima za sve potrošače na temelju kolektivnih sudskih presuda, uz odgodu plaćanja sudskih pristojbi do pravomoćnosti sudske presude
- osnovati urede u većim gradovima za pravnu pomoć potrošačima kod kolektivnih sudskih presuda i općenito zaštite potrošača
- zakonski regulirati izvansudsko obeštećenje svih dužnika na temelju kolektivne presude, koje će biti obvezujuće za banke, uz mogućnost izbora načina obeštećenja za potrošače
- urediti jednostavniji, ubrzaniji i jeftiniji pravni okvir za sustavno rješavanje problema blokiranih građana, kojim bi se, između ostaloga, uredio skraćeni obvezni postupak nagodbe za dužnike koji nemaju imovine ili imaju nisku razinu duga
- vođenje sustava e-ovrha kako bi se isključili posrednici u ovršnome postupku i značajno smanjili troškovi postupka
- urediti pravni okvir kojim će se za potrošače promijeniti redosljed plaćanja dugovanja tako da se glavnica plaća prije zateznih kamata, te ograničiti ukupna zakonska zatezna kamata na visinu dospelje glavnice duga
- zakonom urediti zabranu ovrhe nekretnine ako se ovrha temelji na nepoštenom ugovoru o kreditu
- zakonom urediti pravno shvaćanje Vrhovnoga suda o zastarama potraživanja na temelju ništetnosti
- regulirati rad pravnih osoba koje otkupljuju dugove, uz obveznu nadzornu nadležnost Hrvatske narodne banke za potraživanja koja tim pravnim osobama prodaju banke
- ubrzati sređivanje sustava zemljišnih knjiga i katastra
- donijeti Državni plan prostornoga razvoja i potrebne strategije za prelazak na zeleno prostorno planiranje i urbanizam u skladu sa zahtjevima

održivosti i klimatske neutralnosti

- urediti pravni okvir za poticanje osnivanja i poslovanja radničkih kooperativa kao poduzetničkoga modela
- izmjenama Zakona o pomorskome dobru osigurati dugoročan razvoj marina i nautičkoga sektora
- u nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti definirati nautiku kao turističku djelatnost
- poticati djelovanje organizacija civilnoga društva kao partnera u nadzoru provedbe ljudskih prava te u predlaganju i ocjeni rada i regulatornoga djelovanja vlasti
- otvoriti javnu raspravu o uređenju izbornoga zakonodavstva
- urediti zakonski okvir za raspisivanje i provedbu referenduma
- donijeti Zakon o porijeklu imovine
- donijeti Zakon o sprječavanju profiterstva u vrijeme elementarnih nepogoda i epidemija
- ojačati položaj, ovlasti i ulogu tzv. Poreznoga USKOKA
- urediti Kazneni zakon i Zakon o kaznenom postupku radi postrožavanja kazni za kaznena djela korupcije, ujednačavanja i smanjivanja raspona kazni za kaznena djela te povećanja učinkovitosti kaznenih postupaka
- donijeti Zakon o zabrani uporabe simbola, oznaka i parola fašističkih režima
- donositi godišnje planove zakonodavnih aktivnosti s ciljem predlaganja upola manje zakonskih prijedloga i povlačenja zastarjele regulative
- unaprijediti sustav selekcije i napredovanja unutar pravosudnog sustava
- u cijelosti digitalizirati pravosudni sustav kako bi se omogućila veća učinkovitost u pripremnom i provedbenom procesnom segmentu, te u fazi informiranja zainteresiranih stranaka
- reorganizirati i rekonceptualizirati Državno sudbeno vijeće

5.

Sve razrađene politike, programe i reforme predložiti ćemo i pokrenuti već u prvih šest mjeseci mandata nove vlade Republike Hrvatske.

Za nas će ovaj skup mjera i aktivnosti biti učinkovit jedino ako u provedbi dovede do realizacije ne samo zacrtanih deset temeljnih programskih ciljeva, već i do stvaranja i dugoročne konsolidacije našega krovnog i cjelovitoga sinergijskoga cilja – **dobroga društva**. Zajedničkim naporima nositelja gospodarske politike, poslovne zajednice, akademske zajednice, sindikata, medija i civilnog društva moramo sagraditi novo društveno okruženje – **dobro društvo**. U našoj težnji da se izgradi novo, dobro društvo radnici i sindikati ključan su nam saveznik. Bit ćemo odlučni u borbi za stvaranje kvalitetnih radnih mjesta, sigurnost i dostojanstvo rada, sigurne uvjete rada, primjerene plaće, socijalnu zaštitu i zaštitu radnih prava. Znanje, istraživanje, razvoj i inovacije temelji su naše strategije za 21. stoljeće. Posebno ćemo inzistirati na **slobodi medija** kao ključnoj za svaki demokratski poredak. Novinari nisu samo čuvari demokracije, već i sutvorci javnog mišljenja.

30

6.

Izbori su pred nama. Treba odlučiti kakvu Hrvatsku želimo. Naše stranke odlučne su stvarati uvjete za poštenije, ravnopravnije i sigurnije društvo – za dobro društvo. Mi imamo znanje, iskustvo, snagu i volju da Hrvatsku u što kraćem vremenu oporavimo od posljedica najnovije krize. Imamo program i smjer za novi početak koji vodi boljem gospodarstvu i boljem društvu.

Hrvatski građani suočeni su s temeljnim političkim izborom – izborom između naše vizije progresivne i uređene Hrvatske u kojoj građani i institucije rade zajedno na rješavanju najvećih razvojnih izazova i neuređene, konzervativne Hrvatske u kojoj je budućnost države i građana prepuštena pojedinačnim interesima nekolicine na vlasti. Taj izbor ne čini se tako teškim. Nakon dva vala demokratske konsolidacije hrvatskoga društva koja smo ranije pokretali, kad smo za to dobili mandat od hrvatskih građana, sad se traži novi, dugoročniji odgovor. Mi vjerujemo da je dobar izbor u najboljem interesu hrvatskih građana. I zato ćemo uvijek u prvi plan stavljati njihove interese i očekivanja. **Zato je Izborni program RESTART koalicije i vaš program – program za dobro društvo.**

